

Met een koffer vol lenzen naar Irak

Kijken naar oogzorg in een andere wereld. In de afgelopen twee jaar is oogarts Sabah Meriwani vier keer naar Noord-Irak geweest. In een klein regionaal ziekenhuis verleent hij oogheelkundige zorg en verricht hij oogoperaties. De omstandigheden waaronder gewerkt moet worden zijn weliswaar sober, maar relatief 'luxe' in vergelijking met die in veel andere ontwikkelingslanden.

In de spreekkamer van oogarts Sabah Meriwani in het Medisch Centrum Alkmaar hangen de foto's ter herinnering aan de vele keren dat hij in Nepal oogoperaties heeft verricht.

Nederland telt twee organisaties die in voornamelijk Aziatische landen actief zijn op het gebied van oogheelkundige zorg: 'Mekong Eye Doctors' en 'Oogzorg wereldwijd'. Voor de laatste is oogarts Sabah Meriwani vele malen in Nepal geweest. De afgelopen twee jaar is hij op eigen initia-

tief in het voor- en najaar afgereisd naar Koerdistan, Noord-Irak, waar het, na de val van het regime van Saddam Hoessein, nu redelijk rustig is. Sabah Meriwani is zelf een Irakese Koerd. Het is dus niet zo verwonderlijk dat zijn voorkeur uitgaat naar hulpverlening in het gebied waar hij oorspronkelijk vandaan

komt. Voor zover hij weet, is hij de enige Nederlandse oogarts die 'opereert' in dit door oorlog geteisterde land.

Zijn eerste bezoek was eigenlijk een privé-aangelegenheid, maar Sabah Meriwani zag het als een uitgelezen mogelijkheid om kennis te gaan

maken met de oogartsen in het lokale ziekenhuis. "Om te zien wat ik voor hen en hun patiënten zou kunnen betekenen. Tot mijn grote verbazing trof ik daar een nog ingepakt nieuw phaco emulsificatieapparaat aan. (Emulsificatie is een methode om de ooglenzen operatief te verwijderen. red.) Het apparaat bleek aangeschaft te zijn met hulp van de VN. Maar omdat de oogartsen niet wisten hoe ze ermee moesten werken, heeft het daar jaren staan verstoffen. Ik kon dus meteen aan de slag, heb het apparaat eigenhandig uitgepakt en we zijn ermee aan het werk gegaan. Want niet alleen mijn persoonlijke inbreng maar ook kennisoverdracht aan de lokale oogartsen vind ik heel belangrijk."

Oogzorg in ontwikkelingslanden, of het nu Vietnam, Irak of het Afrikaanse Burkina Faso betreft, beperkt zich over het algemeen tot het behandelen van allerlei infectieziekten en staaroperaties. "Aan glaucomtherapie zijn we nog lang niet toe, al komt glaucom op grote schaal voor. Het lastige in derde-wereldlanden is, dat mensen pas naar de dokter of een medische hulppost gaan als ze bijna niet meer kunnen zien, want dat is het criterium. Bij mensen met glaucom is het ziekteproces dan al zo gevorderd dat er niets meer aan gedaan kan worden, behalve een glaucomoperatie, als het zelfs daarvoor niet te laat is. In ontwikkelingslanden worden de meeste mensen, althans als ze

oud genoeg worden, blind als gevolg van glaucom."

Een ander probleem in de medische zorg in ontwikkelingslanden vormen patiëntgegevens. "In Nederland worden alle medische gegevens geregistreerd in patiëntdossiers, in Irak bestaan die gewoon niet. In het gunstigste geval heeft een 'georganiseerde' patiënt allerlei briefjes met aantekeningen van artsen die hij gezien heeft. Want ook dat is in Irak een struikelblok, mensen 'shoppen' voor medische hulp. Ze lopen met hun klacht soms van de ene naar de andere arts. Die dingen werken daar nu eenmaal anders. Voor die mensen betekent 'optimale zorg', helaas, 'eenmalige zorg.'"

Het is uitgesloten dat de gezondheidszorg, en dus ook de oogheelkundige zorg, in ontwikkelingslan-

den binnen afzienbare tijd op hetzelfde niveau als die in de Westerse wereld gebracht zal kunnen worden. Daarvoor zijn in alle opzichten de achterstanden te groot en is de problematiek waarvoor organisaties en individuele artsen zich geplaatst zien, te complex. Toch vindt oogarts Sabah Meriwani het noodzakelijk en nuttig om hulp te blijven bieden, hetzij via een organisatie, hetzij op eigen initiatief. "Hoe bescheiden mijn persoonlijke bijdrage ook is, simpelweg het feit dat mensen na een behandeling of operatie beter kunnen zien, is een prachtig resultaat van dankbaar werk. Zolang de situatie in het land het toestaat, hoop ik dan ook elk jaar met een koffer vol lenzen, medicijnen en instrumenten naar Irak te kunnen gaan."

Margot Brouwer